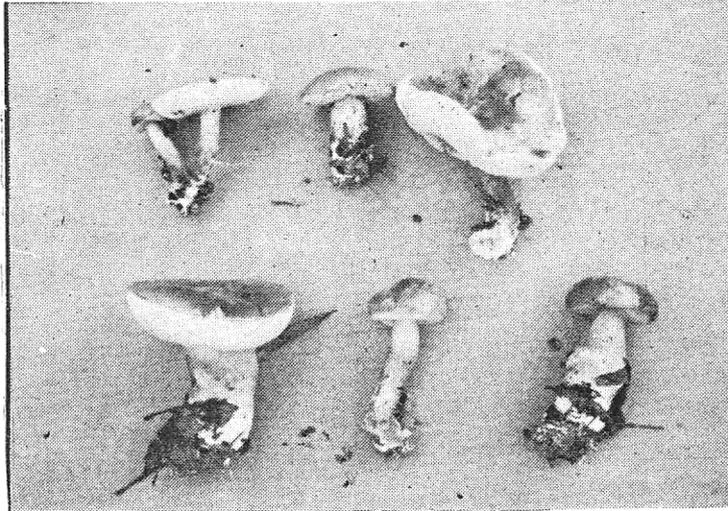

เดลินิวส์

ฉบับที่ 14,501 วันอาทิตย์ที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2532 ราคา 5.00 บาท **DAILYNEWS**

จากเห็ดป่ามาเป็นเห็ดปลูก

"ดีพร้อม"

ห้องสมุดกรมวิทยาศาสตร์ทหารบก

MF

เห็ดราเป็นจุลินทรีย์ที่มีความสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของระบบนิเวศวิทยาของโลก มีทั้งที่เล่นบทเป็นผู้ทำลายและผู้ให้ประโยชน์ เราเรียกรวมหมู่กว้างๆ ว่าฟันไจ พวกที่มีขนาดโตหน่อยเรียกว่าเห็ด และพวกที่มีส่วนมากเป็นฟันไจชั้นสูง ในชั้นเบสิดีโดมัยสิท, มีเล็กน้อยที่เป็น แอสโคมัยสิท

เป็นผู้ย่อยสารอินทรีย์และปลดปล่อยปุ๋ย

สารอินทรีย์ขนาดใหญ่เช่น เศษซากพืชและสัตว์ ใบไม้ใบหญ้าต่าง ๆ ยังไม่ได้เป็นประโยชน์คือพืชโดยตรง ต้องถูกย่อยให้สลายตัวเป็นสารโครงสร้างเล็ก ๆ เสียก่อน ส่วนที่ย่อยง่ายจะถูกบักเตรีเข้าจัดการ ส่วนที่ซับซ้อนย่อยยากจะเป็นหน้าที่ของพวกเห็ดรา กรณีนี้เห็ดจะเก่งกว่าราชั้นต่ำกว่าทั่ว ๆ ไป ฟันดินโตถ้าหว่านหญ้าขึ้นเขียวเป็นพิเศษคือจุดที่มีเห็ดอาศัยอยู่ เห็ดช่วยทำให้สารอินทรีย์ที่ซับซ้อนแตกสลาย และยังทำให้แร่ธาตุบริเวณนั้นเปลี่ยนรูปมาอยู่ในแบบที่พืชดูดไปใช้ได้ง่าย เห็ดอยู่ข้ามฤดูอัดคัดในรูปของสปอร์พักตัวเรียกกลามิโดสปอร์ พอถึงฤดูเหมาะสมใหม่ก็งอกเป็นเส้นใยธรรมดาเจริญตามออกมาด้านนอกเพราะด้านในอาหารของเห็ดน้อยลงแล้ว เราอาจเห็นเห็ดขึ้นต่อเรียงเป็นวงกลมใหญ่หน่อย จนถึงเป็นเส้นโค้งที่ขาดตอน เมื่อหลายปีผ่านไป เห็ดที่ขึ้นตามธรรมชาติเหล่านี้ได้ถูกมนุษย์โบราณลองถูกลงผัดกินแล้วตายหรือเจ็บป่วย หรือชุก้าถึง ก็จำ ๆ กันมาเรื่อย ๆ

เห็ดกินได้หลายชนิดปลูกได้ แถบอบอุ่นของโลกมีเห็ดท่องเที่ยวที่นิยมรับประทานกันมากคือ แชมปิยอง ได้รับการพัฒนาการปลูกโดยหมักฟางกับมูลสัตว์ เช่นขี้ม้า แล้วใช้เป็นตัวอุกขี้เมื่อขี้ม้าน้อยลงและหายากก็หมักฟางกับปุ๋ยเคมีต่อมาพัฒนาการหมักให้เอื้ออำนวยต่อการเจริญของฟันไจบางชนิด เช่น ฮิวมิโคลา และโทรลา จากนั้นจึงฆ่าเชื้อในปุ๋ยหมักทั้งหมดแล้วใช้เลี้ยงเห็ดซึ่งก็ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น มีการค้นหาและพัฒนาเชื้อเห็ดสายพันธุ์ใหม่ ๆ ขึ้นตลอดเวลา จนได้สายพันธุ์เห็ดที่เก่งกาจเหมือนพันธุ์พืชและสัตว์ รุ่นใหม่คือมีอัตราการแลกเนื้อที่ดีเปลี่ยนเนื้อหมักให้เป็นเนื้อเห็ดได้มาก

เห็ดหอม นับว่าเป็นเห็ดสำคัญของจีน และญี่ปุ่น เป็นเห็ดขึ้นกับไม้ก่อ ไม้ไผ่ และไม้บุนที่สูงอีกหลายอย่าง แต่ไม่ว่าจะใช้เพาะเห็ดได้เช่นกัน เมื่อเริ่มสงวนไม้กันมากขึ้นทั่วโลกก็ใช้เชื้อเห็ดหมักเป็นวัสดุเพาะเห็ดทดแทนอุปสรรคของประเทศไทยและประเทศแถบร้อนคือ เมื่ออุณหภูมิสูงเกิน 28 องศาเซลเซียสก็แทบจะพัฒนาการปลูกเห็ดเมืองหนาวนี้ไม่ได้ แม้จะลงทุนควบคุมอุณหภูมิได้แต่ต้นทุนก็จะสูงเกินไป

เห็ดฟาง นับเป็นเห็ดเหมาะแก่กับเขตร้อน เช่น ไทย ฟิลิปปินส์ และประเทศในเขตร้อน

ศูนย์สูตร เป็นเห็ดที่ย่อมสลายเศษพืชและสารอินทรีย์ในอุณหภูมิ 34-37 องศาเซลเซียสได้เก่ง สะสมเส้นใยเพียง 3-4 วันก็สามารถสร้างดอกเห็ดได้ในอีก 4-5 วันต่อมา จึงเป็นเห็ดเพาะจนเกิดดอกได้ในสัปดาห์เดียว ได้มีการดัดแปลงใช้เศษพืชหลายชนิดเป็นวัสดุเพาะได้ เช่น ฟาง เปลือกถั่วเขียว เปลือกถั่วเหลือง เศษฝ้าย ก้าน

กล้วย ฯลฯ เป็นต้น

เห็ดในกลุ่มกินไม้หลายชนิดได้ใช้วิธีการเริ่มต้นเพาะบนท่อนไม้และได้ผลดีเช่น เห็ดหูหนู ต่อมาได้ใช้เชื้อเห็ดเป็นวัสดุเพาะแทนส่วนเห็ดในกลุ่มสกุลของเห็ดนางรมทั้งหลาย เช่นเห็ดนางรม เห็ดเป่าอ้อ เห็ดสีชมพู เห็ดนางฟ้า เห็ดภูฐาน ต่างก็เพาะด้วยเชื้อเห็ดในถุงพลาสติก รวมทั้งเห็ดตระกูลเดียวกัน คือเห็ดจีนหรือเห็ดดินแรด แต่ชนิดหลังยังไม่อยู่ในเชิงพาณิชย์

ในภูมิภาคอื่นของโลกมีการเพาะเห็ดถั่วงอก เห็ดหูหนูขาวกันบ้าง แต่ก็มีหลายเห็ดต้องรอเก็บจากธรรมชาติ เช่น เห็ดโคน เห็ดเผาะ เห็ดทรีฟเฟิล เห็ดมอร์เชลล่า เห็ดขมิ้น เห็ดตะไคร้ เห็ดสน ฯลฯ เห็ดเมฆบางชนิดใช้เป็นสิ่งทดแทนยาเสพติด เช่น เห็ดขี้ม้า ที่เกาะสมุย ก็มีประชาชนแอบเพาะขายอย่างผิดกฎหมาย

เห็ดเสม็ดกับเห็ดยูคา เห็ดเสม็ดแต่ดั้งเดิมของไทยพบช่วงต้นฤดูฝนในป่าเสม็ด ต่อมาพบเห็ดนี้อยู่ในป่าปลูกในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียง-

ณรงค์ และกระถินเทพา ภายหลังก็พบเห็ดนี้ในป่ายูคาปลีต คามาลูนซิส ทำให้ชาวบ้านเรียกเห็ดนี้เป็นเห็ดยูคา ทุกอย่างเหมือนกันเพราะชื่อเห็ดชนิดเดียวกันแต่ขนาดใหญ่กว่าเห็ดเสม็ดในธรรมชาติมาก

การรับซื้อเห็ดของยูคาปลีต คุณอนันต์วรรค เลียมพันธ์ ได้รายงานต่อกรมป่าไม้เมื่อปี 2523 ว่า ต้นยูคา-ปลีต คามาลูนซิสสามารถรับซื้อเห็ดประมาณ 1 กิโลกรัม ต่อไร่

มีคอร์ไรซาหรือเห็ดราอยู่อาศัยแบบให้ประโยชน์และกันที่รากได้เช่นเดียวกับสนทะเล และกระถินณรงค์ หลังจากรายงานนี้แล้ว เราพบเห็ดเสม็ดซึ่งเดิมเป็นมีคอร์ไรซาในป่ากระถินณรงค์ และยูคาปลีตมากขึ้นตามลำดับ แต่บางแห่งต้องเสียเวลาหลายปีเพราะไกลแหล่งสปอร์ธรรมชาติ ถ้ายูคาปลีตไม่รับอาหารเห็ดเสม็ด

หรือเห็ดผึ้งหรือเห็ดเผาะอยู่อาศัยด้วย ก็จะไปรับเอาเห็ดปะการังสีด้ามอยู่ด้วย เห็ดนี้เล็กเกินกว่าจะนำมารับประทาน จึงเป็นการเสียโอกาสของการใช้ป่าในการผลิตเห็ด

แนวทางการพัฒนาเห็ดยูคา นำเห็ดมีชีวิตมาเพาะเลี้ยงขยายจำนวนให้ได้มาก, นำไปเพาะลงในแปลงปลูกยูคาปลีตที่ยังไม่เคยเกิดเห็ดมาก่อนโดยทำดินฤดูฝนในแปลงกล้าควรเพาะเชื้อตั้งแต่แปลงกล้าหรือผสมเชื้อกับดินชำ ในแปลงปลูกที่มีเห็ดเกิดอยู่บ้างแล้ว ควรเพิ่มเห็ดให้เกิดมากขึ้นโดยทำให้ลักษณะคล้ายดินเดิม ๆ ระหว่างแถวพืช กวาดใบไม้มาทับถมไว้ให้มาก ถ้าดินแน่นก็ใส่เศษถ่านร่วมละเอียดย่อยให้โปร่งขึ้น ถ้าอากาศชื้นอาจเค็มแร่ธาตุหรือจุลินทรีย์บ้างกับดินที่มีสภาพอุณหภูมิต่ำมาก เขตใดสามารถให้นำไม้ได้ด้วยต้นทุนต่ำก็จะผลิตเห็ดได้ปีละหลายรุ่นโดยจัดให้มีสภาพเปียกกับแห้งสลับกัน

จากที่ปลูกเป็นเห็ดป่า ไม้ยืนต้นหลายชนิดของป่าธรรมชาติและป่าปลูกสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งผลิตเห็ดในฤดูฝนได้ ถ้าศึกษาพืชและเห็ดซึ่งจำเพาะต่อกันเราปลูกเลี้ยงขยายเชื้อแล้วฝากให้ป่าเป็นผู้ผลิตเห็ดที่อิ่งใหญ่ของโลกต่อไปได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ.